

«Нұрдаулет» бөбекжайы

Менің құқықтарым менің міндеттерім

«Ботақан» ересек тобына арналған әңгімелесу әзірлемесі

Мақсаты: балаларға өз құқықтары туралы қарапайым түсінік беру, күнделікті ортақ ережелерді сақтауға және өзгенің құқығын құрметтеуге үйрету.

Міндеттері

Білімдік: есімі болу, қамқорлық көру, үйрену, ойнау және қауіпсіздікте болу құқықтарын таныс жағдайлар арқылы түсіндіру; құқық пен күнделікті жауапты әрекетті ажырату.

Дамытушылық: әңгіме тындау, сұраққа жауап беру, кейіпкер әрекетін талқылау және өз ойын сыпайы жеткізу дағдыларын дамыту.

Тәрбиелік: бір-бірінің есімін құрметтеуге, кезек күтуге, достарына қолдау көрсетуге және көмек сұрай білуге баулу.

Күтілетін нәтиже: бала кемінде екі құқығын атайды немесе суреттен көрсетеді; ортақ ойын ережесіне мысал келтіреді; қиын жағдайда сенетін ересектен көмек сұрай алатынын біледі.

Құралдар: отбасы мен қамқор ересек, кітап, ойыншық, көмек көрсетіп тұрған педагог суреттері; қуыршақ, доп, ойыншықтар салатын себет.

Әңгімелесудің барысы

1 Әр бала маңызды 3 минут

Тәрбиеші: Сәлеметсіңдер ме, балалар! Әрқайсыңның өз есімдерің бар. Қане, есімімізді айтып, достарымызға күлімдейік. Біз бір-бірімізді өз атымен, жылы сөзбен атаймыз.

Балалар қалауы бойынша есімін айтады немесе қол бұлғайды. Тәрбиеші әр баланы жылы қарсы алады.

Тәрбиеші: Құқық — әр балаға тиесілі мүмкіндік пен қорғаныш. Сендердің қамқорлық көруге, үйренуге, ойнауға, демалуға және қауіпсіз болуға құқықтарың бар. Ересектер осы құқықтардың сақталуына көмектеседі.

Тәрбиеші: Ал міндет дегенді бүгін күнделікті жауапты ісіміз ретінде түсінеміз: досымызға зиян келтірмеу, бір-бірімізді тыңдау, ортақ заттарды ұқыпты пайдалану. Қателессек те, құқықтарымыз сақталады.

2 Айсұлудың бір күні авторлық әңгіме 5 минут

Таңертең Айсұлу балабақшаға келді. Тәрбиешісі оны есімімен атап, жылы қарсы алды. Айсұлу өзін осы топтың бір мүшесі ретінде сезінді.

Топта балалар кітап қарап отыр екен. Айсұлу да суретті көргісі келді. Бір бала: «Қасыма кел, бірге қарайық», — деді. Олар парақтарды жыртпай, кезекпен аударды.

Ойын кезінде Айсұлу допты алғысы келді. Бірақ доппен Данияр ойнап жүрген еді. Айсұлу допты тартып алмай: «Сенен кейін мен ойнасам бола ма?» — деп сұрады. Балалар кезекпен ойнауға келісті. Тәрбиеші олардың келісуіне көмектесті.

Біраздан соң Айсұлу шаршағанын айтты. Тәрбиеші оған тынығып алуға жағдай жасады. Кейін балалар бірге ойнағысы келген ойындарын ұсынды. Тәрбиеші әр баланың пікірін тыңдады.

Серуенде бір бала Айсұлуды итеріп жіберді. Айсұлу: «Маған бұлай істеме», — деп, тәрбиешіден көмек сұрады. Тәрбиеші балаларды тоқтатып, қауіпсіздікті қамтамасыз етті және бір-біріне зиян келтірмей ойнауға көмектесті.

Күн соңында балалар ойыншықтарды бірге жинады. Айсұлу: «Менің құқықтарым бар. Достарымның да құқықтары бар. Біз бір-бірімізге қамқор боламыз», — деді.

3 Әңгіме бойынша талқылау 4 минут

Сұрақтар: Айсұлуды қалай қарсы алды? Ол кітапты кіммен қарады? Допты алғысы келгенде не деді? Шаршағанда не істеді? Біреу итергенде кімнен көмек сұрады?

Күтілетін жауаптар: «Есімімен атады», «Досымен бірге қарады», «Кезек сұрады», «Демалды», «Тәрбиешіден көмек сұрады». Баланың өз сөзімен берген жауабы қабылданады.

Тәрбиеші: Баланың құқығы жақсы тәртіп үшін берілетін сыйлық емес. Ол әр балада бар. Біз өз құқығымызды пайдаланып, басқа баланың да құқығын құрметтейміз.

Жағдаяттарды талқылау және қорытынды

4 Сен не істер едің 5 минут

Бірінші жағдаят: екі бала бір қуыршақпен ойнағысы келеді. Не істейміз?

Балалардың ұсыныстары тыңдалады: бірге ойнау, кезек күту, басқа ойын ұсыну. Тәрбиеші қуыршақпен қысқа көрініс көрсетіп, балалармен бірге келісу сөздерін қайталайды: «Бірге ойнайық», «Сенен кейін мен ойнайын».

Екінші жағдаят: досың сөйлеп тұр, сен де жауап бергің келеді. Ойынды қалай айтасың?

Күтілетін жауап: «Досымды тыңдаймын, содан кейін өз ойымды айтамын». Тәрбиеші әр баланың пікірін естудің маңызды екенін түсіндіреді.

Үшінші жағдаят: біреу сені ұрып, қорқытып немесе ойыныңа әдейі кедергі келтіріп жүр. Не істейсің?

Күтілетін жауап: «Қауіпсіз жерге барамын, сенетін ересекке айтамын». Тәрбиеші: «Сені ұруға немесе қорқытуға болмайды. Көмек сұрауға болады. Бір ересек көмектеспесе, басқа сенетін ересекке айт», — деп түсіндіреді.

5 Суретпен бекіту 3 минут

Тәрбиеші суреттерді кезекпен көрсетеді. Бала өз құқығын және соған қатысты күнделікті жауапты әрекетін айтады. Қажет кезде педагог сөйлемді бастап береді.

Қамқор ересек суреті: «Мен қамқорлық көруге құқылымын. Мен де жақындарыма жылы сөйлеймін».

Кітап суреті: «Мен үйренуге құқылымын. Мен кітапты ұқыпты ұстаймын».

Ойыншық суреті: «Мен ойнауға және демалуға құқылымын. Мен достарыма зиян келтірмей ойнаймын».

Көмектесіп тұрған педагог суреті: «Мен қорғаныш пен көмек алуға құқылымын. Қиын болса, сенетін ересекке айтамын».

Тәрбиеші бұл әрекеттер құқық алудың шарты емес екенін, құқықты қорғауға ең алдымен ересектер жауапты екенін еске салады.

6 Қорытынды 2 минут

Тәрбиеші: Бүгін қандай құқығың туралы білдің? Досыңның құқығын қалай құрметтейсің? Көмек керек болса, кімге айтасың?

Балалар жауап береді немесе сәйкес суретті көрсетеді. Соңында барлығы бірге: «Әр бала маңызды! Бір-бірімізді құрметтейміз! Керек болса, көмек сұраймыз!» — дейді.

Бақылау: баланың құқықты суреттен тануы, жағдаятқа шешім ұсынуы, басқаны тыңдауы және көмек сұрау жолын атауы ескеріледі. Ересек баланың жауабын қолдап, қажет жерде нақтылайды.

Педагогке дереккөз: UNICEF, «Бала құқықтары туралы конвенцияның балаларға арналған нұсқасы». Әзірлемеді құқықтар жас ерекшелігіне сай қарапайым тілмен түсіндірілді; күнделікті міндеттер заң баптарының тізімі ретінде берілмейді.

<https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text-childrens-version>